

Suomi
Finland
100

NÄIN LUOMME KEHÄ VIHREÄN

VISIO JA
TOIMENPITEET

 **KEHÄ
VIHREÄ**

"Kehä Vihreän
luontoelämykset
tukevat ihmisten
hyvinvointia."

SISÄLTÖ

- 01 KEHÄ VIHREÄ 4
- 02 TULEVAISUUDEN
KEHÄ VIHREÄ ON... 6
- 03 TOIMENPITEET 10
- 04 SUOMEN
ITSENÄISYYDEN
JUHLAVUOSI
KONSEPTI SYVENEE 19

01 KEHÄ VIHREÄ

Keveästi kehittämällä, yhteisöllisyyttä
vaalien ja osallisuuden kannustamiseksi

Kehä Vihreä on lähes 200 hehtaarin kokoinen viheralueiden sekä vihreiden kulttuuriympäristöjen kokonaisuus Jyväskylän ydinkeskustan ympärillä. Siitä kehitetään yhteistyössä uudenlaista keskuspuistoa, jonka merkitys korostuu tulevaisuudessa keskustan tiivistyessä ja asukasmäärän alueella kasvaessa.

Kehä Vihreän kehittämisessä ohjenuoria ovat kokeilevuus, keveys ja osallisuuden kannustaminen. Lähestymistapa mahdollistaa asukkaiden ja muiden tahojen ideoihin reagoimisen joustavasti ja tarvittaessa nopeasti. Kehittämisessä tuetaan määrätietoisesti yhteisöllisyyttä, ja mukaan toivotaan aktiivisia asukkaita ja muita tahoja ideoineen.

Kehä Vihreä on alueen käyttäjien alue – siksi lähtökohdanna on heiltä tulevat toiveet ja tarpeet. Palautteita kerätään aktiivisesti ja siinä sovelletaan erityisiä osallistavia menetelmiä. Asukkaiden ja muiden tahojen aloitteellisuutta esimerkiksi tempausten, tapahtumien tai talkoiden järjestämisessä tuetaan.

”Kehä Vihreän
luontoelämykset
tukevat ihmisten
hyvinvointia.”

Osallistavia menetelmiä kokeiltiin Kehä Vihreällä Tourujoen puiston yhteissuunnittelussa. Kuvassa asukasryhmä mittaamassa suunnittelualuetta.

Kehä Vihreän visio ja toimenpideohjelma linjaavat alueen kehittämistä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Kaavoissa ja muissa maankäytön suunnitelmissa turvataan kehittämisen edellytykset ja parannetaan Kehä Vihreän saavutettavuutta ja viheryhteyden jatkuvuutta.

Visio ja toimenpideohjelma viitoittavat Kehä Vihreän kehittämisen yleistä suuntaa. Mitä pidemmän tähtäimen toimista on kyse, sitä suuntaa-antavampia ne ovat. Tämä on tarkoituksellista, jotta asukkaiden ja muiden tahojen näkemysten huomioon ottamiselle on tilaa.

Kehä Vihreän kehittäminen lähti aktiivisesti käyntiin kaupungin viherpolitiikan saatua hyväksynnän vuonna 2012. Alueelle on laadittu lukuisia suunnitelmia, selvityksiä ja opinnäytetöitä. Kehä Vihreästä on paljon myös erilaista historiallista ja nykytilaa valottavaa lähtötietoa.

KEHÄ VIHREÄÄ VOIDAAN
KUTSUA REILUN

20 000

ASUKKAAN ELI NOIN JOKA
KUUDENNEN JYVÄSKYLÄLÄISEN
LÄHIVIRKISTYSALUEEKSI.

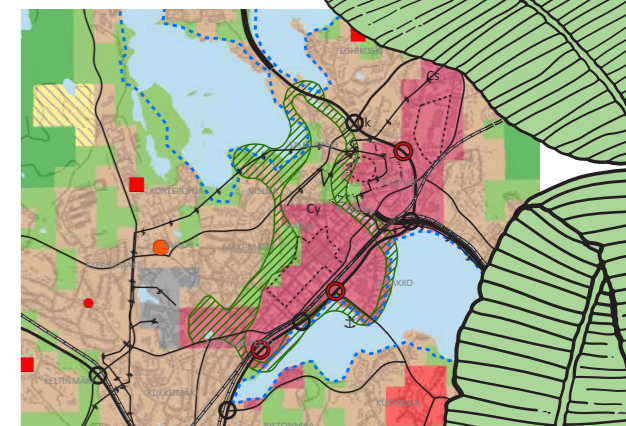
Lähivirkistysalue on viheralue, joka sijaitsee maksimissaan 300 metrin etäisyydellä asunnosta. Alle kilometrin etäisyydellä Kehä Vihreästä asuu jopa 40 000 jyväskyläläistä.

KEHÄ VIHREÄN KEHITTÄMISESSÄ SITOUUTAAN

kaupunkistrategian mukaisesti osallisuuden vahvistamiseen, rohkeiden, luovien ja resurssivaihtojen ratkaisujen etsintään sekä viihtyisän ja hyvinvointia tukevan elinympäristön edistämiseen.

Ylhäällä: Kehä Vihreän rajaus.

Oikealla: Jyväskylän yleiskaavassa Kehä Vihreä on merkitty virkistys- ja viheralueiden kehittämisen alueeksi.

02

TULEVAISUUDEN KEHÄ VIHREÄ ON...

"Kehä Vihreä
lisää kaupungin
viihtyisyyttä ja
houkuttelevuutta!"

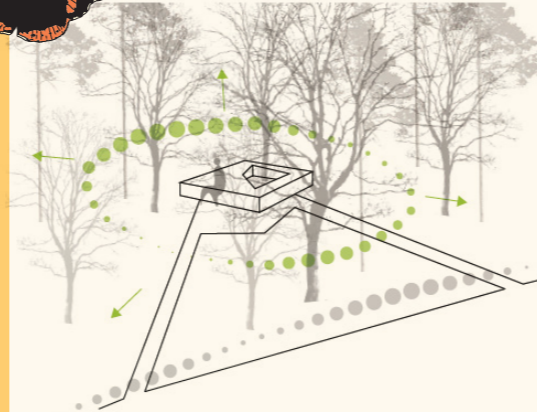
...ELVYTTÄVÄ

Kehä Vihreä on keskustan viherrakenteen selkäranka. Keskustan tärkeimpänä viherympäristönä sen merkitys asukkaiden hyvinvoinnille ja terveydelle on tunnistettu. Vihreyttä vahvistetaan kehittämällä kasvillisuutta sekä monilajisemmaksi että runsaammaksi.

Luonto ja rauhallisten paikkojen tarjoaminen on keskeinen tavoite Kehä Vihreällä. Elvyttävyyden turvaaminen ja parantaminen on olennainen lähtökohhta kehittämisessä. Elvyttävät paikat ovat sellaisia, joissa ihminen voi vetäytyä oleskelemaan luonnonläheiseen ja rauhalliseen paikkaan. Yksi kokeiltava idea elvyttävyyden parantamiseksi on "oleskelupesien" toteuttaminen Kehä Vihreän varrella.

Kehä Vihreän äänimaisema on ratkaiseva elvyttävyyden kokemiseksi. Nykyisten rauhallisten ja luontopainotteisten äänimaisemien turvaaminen on tärkeää. Lisäksi Kehä Vihreän varrella panostetaan liikennemelun torjumiseen.

Luonto ja viheralueet elvyttävät, ne lievittävät stressiä ja auttavat palautumisessa.

Kehä Vihreälle laaditussa Saara Oilingin maisema-arkkitehtuurin diplomityössä ehdotettiin oleskeluun tarkoitettujen "pesien" toteuttamista.

...AKTIIVINEN

Elvyttävyyden vastapainona Kehä Vihreältä löytyy aktiviteetteja. Virkistysreitiverkostoa parannetaan, ja tulevaisuudessa se jatkuu osa-alueelta toiselle yhtenäisenä ja sujuvana. Reitit sijoittuvat pääosin viheralueille ja risteämiset katujen kanssa hoidetaan lähtökohtaisesti eritasoina. Pääreitien lisäksi tarjotaan vaihtoehtoisia reittejä sekä myös mahdollisuuksien mukaan esteetön yhteys.

Kehä Vihreälle kehitetään erilaisia toimintoja kaiken ikäisille. Kehä Vihreä houkuttelee monenlaisia liikkuja, pääreittiä pitkin voi tehdä reippaan lenkin ja sen varrelle sijoittuu kuntoliikkuja paljon mahdollisuuksia. Elämyksiä tarjoava pääreitti sekä vaihtoehtoreitit houkuttelevat myös leppoisampaan kuljeskeluun ja oleskeluun.

Lapsiperheille ja luonnon kokijoille Kehä Vihreältä löytyy lukuisia mahdollisuuksia, ja rauhoittumisen paikkoja tarjoutuu pitkin viheryhteyttä.

Kehä Vihreältä löytyy hyviä paikkoja myös erilaisille tapahtumille. Isoimmat tapahtumat osoitetaan niille sopiville ja kulutusta kestäville paikoille, pienemmille tapahtumille löytyy paikkoja pitkin Kehä Vihreää. Osa-alueiden kehittämisessä otetaan huomioon tapahtumien järjestämiseen vaadittavat fasilitetit.

Talvella Kehä Vihreän toiminnallisuus ulottuu läheisten järvien ansiosta jäälle, missä tarjoutuu hyviä mahdollisuuksia luistelun ja hiihtoon. Kesällä järvien rannat tarjoavat monia aktiviteetteja oleskelusta uimiseen.

Kehä Vihreän pääreitti kulkee pääasiassa viheralueita pitkin.

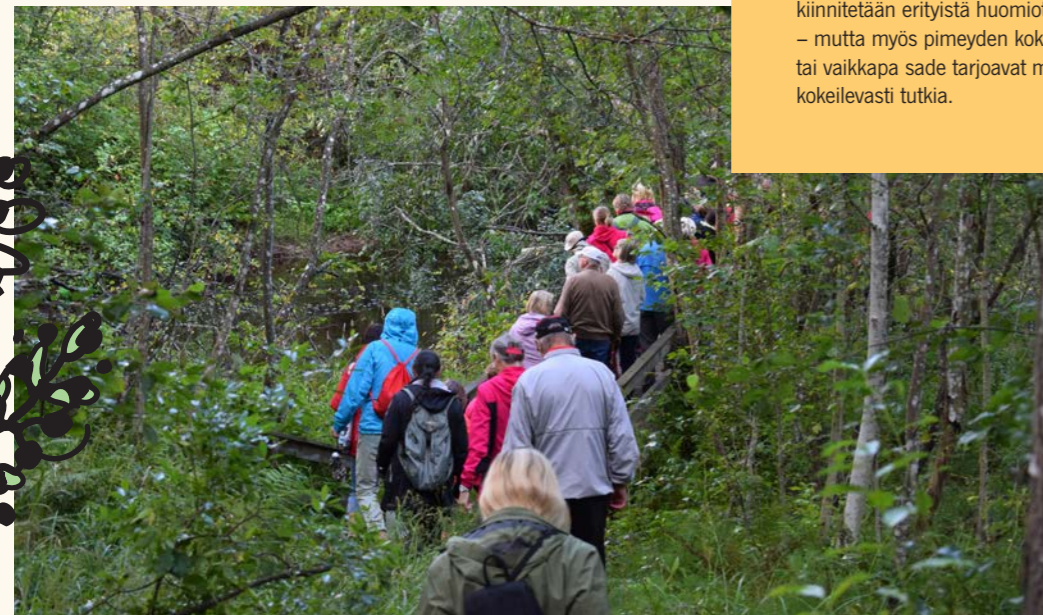
Talvisin Kehä Vihreän virkistysmahdollisuudet laajenevat järvien jäälle.

Erilaiset kasvilajit, kuten kuvan lehtikuusi Harjulla, tuovat elämyksellisyyttä alueella kulkijan näkyisiin.

Kehä Vihreällä on järjestetty lukuisia asukaskävelyitä.

...ELÄMYKSELLINEN

Kehä Vihreä on ilmeeltään ja toiminnoiltaan monipuolinen. Alueella kulkijalle tarjoutuu vaihtelevia ja jopa yllätyksellisiä kokemuksia. Kehä Vihreällä panostetaan erilaisiin teemoihin, kuten kasvillisuuteen, taiteeseen sekä valoon.

Kehä Vihreän elämyksellisyyttä tukee kokeilevien ja väliaikaisten ratkaisujen toteuttaminen. Niistä voi kehittyä pysyviä elementtejä, mutta alueen elinkaareissa hyväksytään ideoiden muuttuminen ja alueen eläminen sen mukaan.

Kehä Vihreä tarjoaa elämyksiä yhteisöllisyyden kokemuksen kautta. Kehä Vihreän kehittäminen nojaa vahvasti asukkaiden, yhdistysten tai yritysten aktiivisuuteen. Osallisuus saa toimijat sitoutumaan alueen kehittämiseen.

Vuorokaudenaikojen ja vuodenaikojen huomioon ottaminen kehittämisessä on tärkeää. Pitkän pimeän ajan maisemaan kiinnitetään erityistä huomiota valomaiseman kehittämisessä – mutta myös pimeyden kokemus on tärkeää. Talvi ja lumi tai vaikkapa sade tarjoavat mahdollisuuksia, joita on tarkoitus kokeilevasti tutkia.

Valoinstallaatioteos
Valo virtaa –
tapahtumasta
Tourujoelta 2013.
Kuva: Jiri Halttunen

*"Kehä Vihreä on
liikuttavan hyvä!"*

TOIMENPIDEOHJELMA

Toimenpideohjelman tarkoitus on johdonmukaisesti edesauttaa Kehä Vihreän parannus- ja kehittämisajatusten toteuttamista kokonaisvision suuntaisesti.

KEHÄ VIHREÄ KEHITTÄMISEN PERIAATTEET

3.3
VIHERYHTEYDEN
JATKUVUUTTA
VAHVISTETAAN

3.2
KEHÄ
VIHREÄ
OSANA
HANKKEITA

3.9
KAUPUNKI-
VIHREÄ
MONI-
PUOLISTUU

3.4
KEHÄN
VOI
KIERTÄÄ

3.5
AKTIIVISUUDEN
JA
ELVYTTÄVYYDEN
TASAPAINO

3.8
KEHÄLLÄ
LÖYTÄÄ
PERILLE

3.7
ÄÄNIMAISEMA
ESILLE

3.1
KEHÄ
VIHREÄ
KOKEILEE

3.6
ELÄMYKSIÄ
TAITEESTA
JA VALOSTA

Ohjelma jakautuu erilaisiin toimenpidetyyppeihin, joilla pyritään parantamaan:

OSA-ALUEIDEN JA YKSITTÄISTEN TOIMINTOJEN OLOSUHEITA

KOKONAISVALTAISESTI VIHERYHTEYKSIEN JATKUVUUTTA

- REITTEJÄ
- KASVILLISUUTTA
- TAITEEN ESILLÄOLOA
- VALAISTUSTA
- ÄÄNIMAISEMAA
- OPASTUSTA

Toimenpiteet ovat lähivuosien toimia lukuun ottamatta suuntaa antavia, ja tarkentuvat jatkosuunnittelun sekä lisäselvitysten perusteella. Kaikkia yksittäisiä toimia ei ole edes tarkoituksenmukaista yksilöidä ja uusille, myöhemmin esiin nouseville ideoille halutaan antaa mahdollisuuksia toteutua.

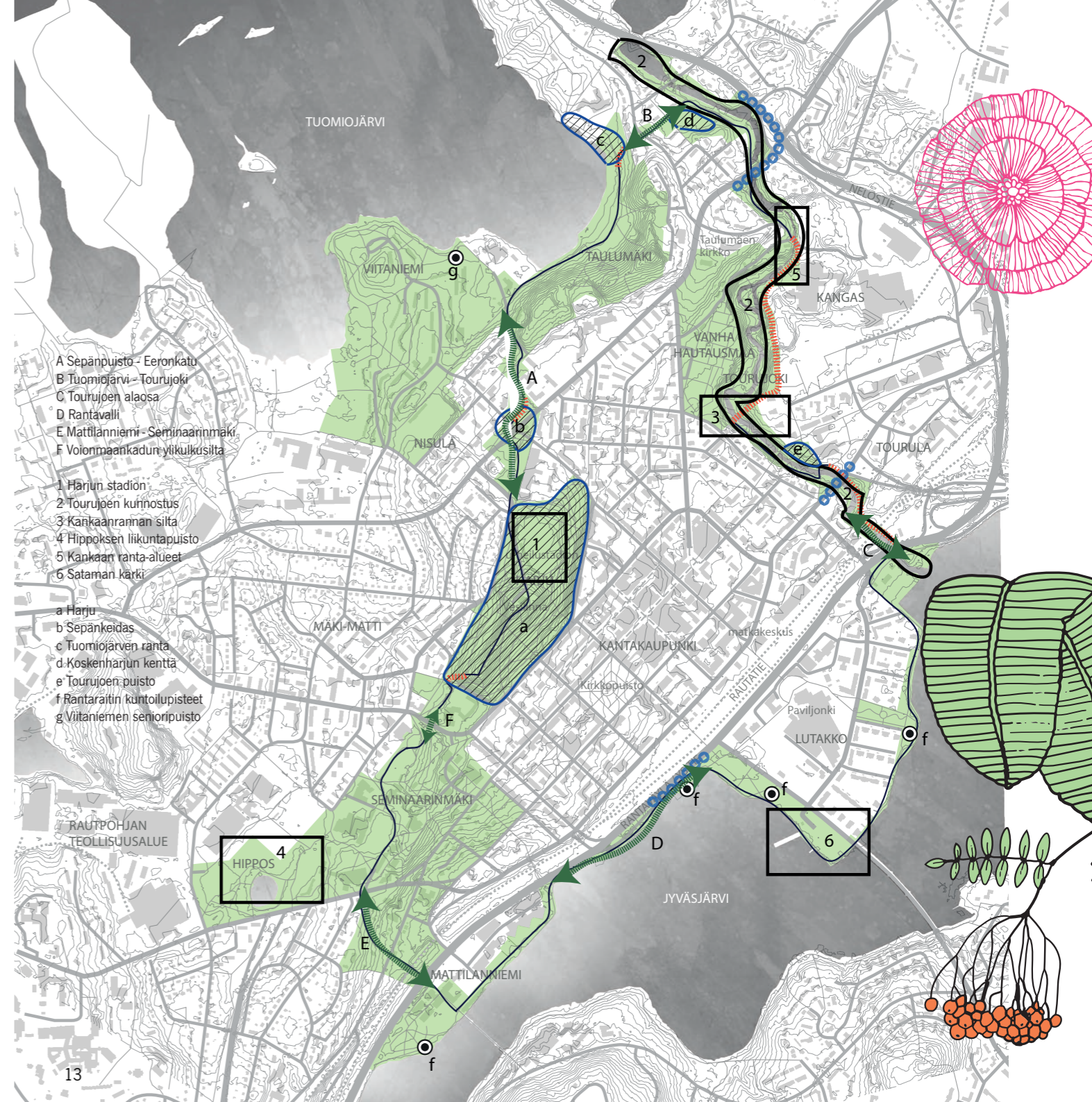
Investoinneista ja niiden suuruudesta päätetään vuosittaisen investointiohjelmien yhteydessä. Ne vaativat tarkemmat rakennussuunnitelmat ennen toteutumistaan. Kehä Vihreän osa-alueiden investointien toteutumisjärjestyksen ohjelmoinnissa tärkeä työkalu on kaupunkirakenteen viherpalveluohjelma. Kehä Vihreä on nostettu viherpalveluohjelmaan erityiskohdeksi.

Liikenne ja viheralueet -palveluyksikön vuosittaisessa investointiohjelmassa Kehä Vihreä näkyy erillisenä kohteena. Tämän lisäksi investoinneitaan mittavimmat Kehä Vihreän osa-alueet ja hankkeet näkyvät investointiohjelmassa eriteltyinä (esimerkiksi Harju tai Tourujoki).

Toimenpidetyypit on esitetty oheisella kehittämiskartalla. Kehä Vihreän toimenpiteiden vaatimat investoinnit ovat noin 100 000 euron vuositasoa lukuun ottamatta erikseen nimettyjä hankkeita ja osa-alueita. Toimenpiteiden toteutusvastuu on pääasiassa kaupunkirakenteen toimialan vastuulla, mutta mukana on myös liikuntapalveluiden vastuulle kuuluvia kohteita. Joissakin toimenpiteissä yhtenä osallisena voi olla valtio tai yksityinen kiinteistön omistaja, ja näiden osalta tarvitaan vielä jatkoneuvotteluja kyseisten tahojen kanssa.

Eryyisesti kasvillisuutta, valaistusta, taidetta ja opastusta koskevat toimenpiteet vaativat tarkennettua suunnittelua, jonka pohjalta laaditaan yksilöidyt vuositasoiset toimenpideohjelmat. Tarkennetut suunnitelmat on tarkoitus laatia vaiheittain vuoden 2019 loppuun mennessä.

- Merkkien selitys toimenpidekartta
- Erillishankkeet (numerot 1-6)
 - Jatkuvuuden parantaminen (kirjaimet A-F)
 - Oleskelupaikat eli pesät
 - Osa-alueiden kunnostukset (pienet kirjaimet a-e)
 - Meluntorjuntatoimenpiteet
 - Pääreitti (olemassa oleva)
 - Pääreitti (rakennettava uusi)

3.1

KEHÄ VIHREÄ KOKEILEE

Kehä Vihreän kehittämisessä on tavoite rohkeasti kokeilla uusia ajatuksia ja ideoita. Näitä kysellään aktiivisesti asukkailta ja muilta tahoilta, joille Kehä Vihreää tehdään tutuksi eri keinoin. Asukkaat halutaan sitouttaa alueen kehittämiseen ja kaiken tasoista osallisuutta ja kaupunkiaktiivisuuksia tuetaan.

Kehittämisessä on tarvittaessa joustava ote, väliaikaistenkin ratkaisujen kautta saadaan alueelle uusia elämyksiä. Myös yhdistyksiä, oppilaitoksia ja yrityksiä rohkaistaan aloitteellisuuteen. Yhteistyön kautta alueelle saadaan syntymään myös pysyviä ratkaisuja.

Hyvät asukkaiden ja muiden sidosryhmien ideat on tarkoitus saada toteutumaan nopeasti. Vuosittaiseen Liikenne ja viheralueet –yksikön investointiohjelmaan sisältyvästä ”pienet vihertyöt”-summasta voidaan ohjata näihin kokeiluihin harkinnan mukaan pieni osuus (5000 – 20000 euroa). Tällä voidaan tukea esim. yhteisöllisiä tempauksia ja tapahtumia, niiden tarvitsemia rakenteita tai väliaikaista taidetta.

Vuonna 2016 toteutettiin yhteistyössä Jyväskylän ammatillisen oppilaitoksen artesaaniopiskelijoiden kanssa koepenkkiprojekti. Opiskelijat saivat itse suunnitella ja toteuttaa puistoon tulevat penkit. Puisto sijaitsee Kehä Vihreällä Koskenharjun puistossa.

Hippokselle on suunnitella liikunnan ja urheilun huippukeskittymä, minkä yhteydessä myös Kehä Vihreää täydentävä liikuntapuisto toteutuu.

3.2

KEHÄ VIHREÄ OSANA HANKKEITA

Moni Kehä Vihreän osa-alue liittyy erilaisiin hankkeisiin tai projekteihin, kuten Hippos-hankkeeseen (Hippoksen liikuntapuisto) sekä Kankaan alueen kehittämiseen (Jokiraitti, Kankaan rantapuistot sekä Kankaanrannan silta). Kehä Vihreän kehittämissuunnitelmissa näillä alueilla pohditaan hankkeiden osana.

Keskustan kehittämisen yhteydessä ollaan laatimassa keskustaan Laatuapista. Se tulee koskemaan myös Kehä Vihreän aluetta. Siinä määritellään tarkemmin muun muassa Kehä Vihreän varusteiden, rakenteiden, kalusteiden, materiaalien ja kasvillisuuden tavoitteet ja toteutusperiaatteet.

Tourujoen kunnostus sekä Satamankärjen kehittäminen on esitetty toimenpideohjelmassa erillisinä projekteina. Tourujoen kunnostus etenee rakennussuunnitteluvaiheeseen vuonna 2017. Kunnostus alkaa vuonna 2019. Itse joen ennallistamisen lisäksi sen yhteydessä kehitetään ranta-alueita maisemallisesti ja virkistysellisesti monipuolisemmiksi lisäten muun muassa rantaanpääsymahdollisuuksia. Alueen kehittäminen pohjautuu vuonna 2015 hyväksytyyn Tourujoen kehittämissuunnitelmaan.

Satamankärjen yleissuunnittelun on määrä käynnistyä vuonna 2017. Sitä kehitetään yhteistyössä tulevien toimijoiden kanssa.

Harjun Stadionin laajennus sekä Harjun maisemasuunnitelman mukaiset toimet toteutuvat vaiheittain. Harjun Stadionin osalta kunnostukset alkavat osin jo vuonna 2017, uuden katsomon rakentaminen on ajateltu vuosille 2019-2020. Vuonna 2012 hyväksytyssä maisemasuunnitelmassa esitetyt toimet ajoittuvat pääosin vuoden 2020 jälkeiseen ajankohtaan.

Tourujoen yli rakennetaan Kankaalta keskustaan johtava uusi kevyen liikenteen silta, Kankaanrannan silta. Havainnekuva suunnittelukilpailun voittaneesta siltäehdotuksesta.

RAJAUKSEN RATKAISUJA KASVILLISUUDELLA JA MAASTONMUODOILLA

Kehä Vihreälle laaditussa maisema-arkkitehtuurin diplomityössä esitettiin ideoita rajakohtien vahvistamiseksi erilaisin keinoin. Ideakuvat: Saara Oilinki

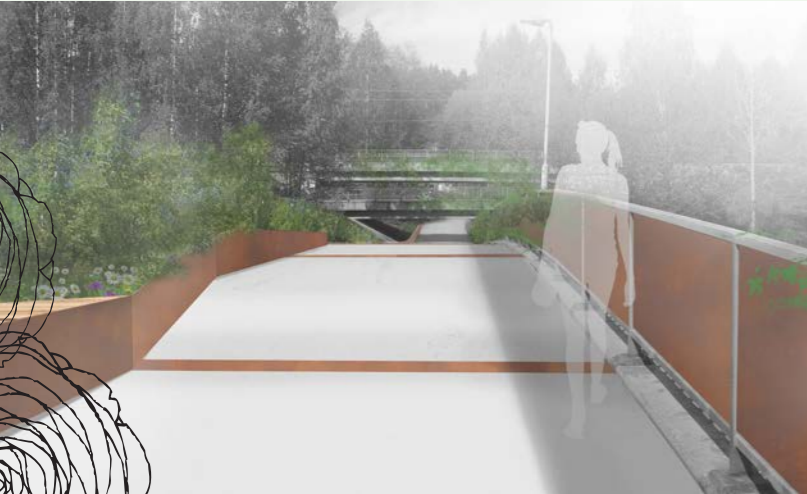
Maastonmuodot

Pensasaidat ja -aidanteet

Monikerroksellinen kasvillisuusvyöhyke

Kehä Vihreän kapeissa kohdissa parannetaan sen ilmettä kasvillisuuden ja muiden elementtien avulla. Ideokuva Mattilanniemen johtajan alikukutunnelin ympäristön kehittämistä. Kuva: Saara Oilinki

3.3

VIHERYHTEYDEN JATKUVUUTTA VAHVISTETAAN

Kehä Vihreän haasteena on joissakin kohdin sen kapeus ja osin siitä johtuva katkonaisuus. Kehittämisessä keskeisessä roolissa on näiden kohtien jatkuvuuden vahvistaminen. Se tarkoittaa kohteesta riippuen vaihtelevia toimia.

Kasvillisuuden lisäämisellä parannetaan alueiden vehreyttä ja luodaan muusta ympäristöstä selkeämmin rajattu ja suojaista viheraluetta. Paikoin voidaan toteuttaa rakenteellisia ratkaisuja vahvistamaan Kehä Vihreän rajautumista sitä reunustaviin alueisiin. Erityisen tärkeää tämä on alueilla, jossa pysäköinti tai liikenneväylät ovat maisemallisesti liian hallitsevia.

Uusien reittien rakentaminen ja nykyisten parantaminen on keskeisessä osassa jatkuvuuden ja orientoituvuuden parantamisessa. Visuaalista jatkuvuutta ja suunnistettavuutta voidaan vahvistaa perinteisen opastuksen lisäksi taiteen ja valaistuksen keinoin. Myös ympäristön yksityiskohdat, esim. pintamateriaalit, voivat välittää Kehä Vihreällä kulkijalle viestiä viheryhteyden jatkuvuudesta. Ajan myötä alueelle toteutuu tunnistettavia elementtejä, jotka auttavat alueella suunnistamisessa.

Erityisiä tunnistettuja jatkuvuuden parantamistoimia on esitetty seuraaville jaksoille (ks. jaksot toimenpidekartasta, s. 13):

- Sepänpuisto – Eeronkatu (A)
- Tuomiojärven ranta – Tourujoki (B)
- Mattilanniemi – Seminaarinmäki (E)
- Voionmaankadun kevyen liikenteen silta (vihersilta) (F)
- Rantaraitti Rantaväylän kohdalla (D)
- Tourujoen alaosa (C)

Jaksot on esitetty edellä alustavassa toteutusjärjestyksessä. Ensimmäiseksi jatkuvuuden parantamiskohteeksi valitulla Sepänpuiston - Eeronkadun jaksolla toimenpiteet toteutuvat vuosina 2017 - 2019. Tässä yhteydessä toteutuu myös ns. Sepänkeitaan yhteisötaideteos (ks. enemmän kappaleessa 04).

3.4

KEHÄN VOI KIERTÄÄ

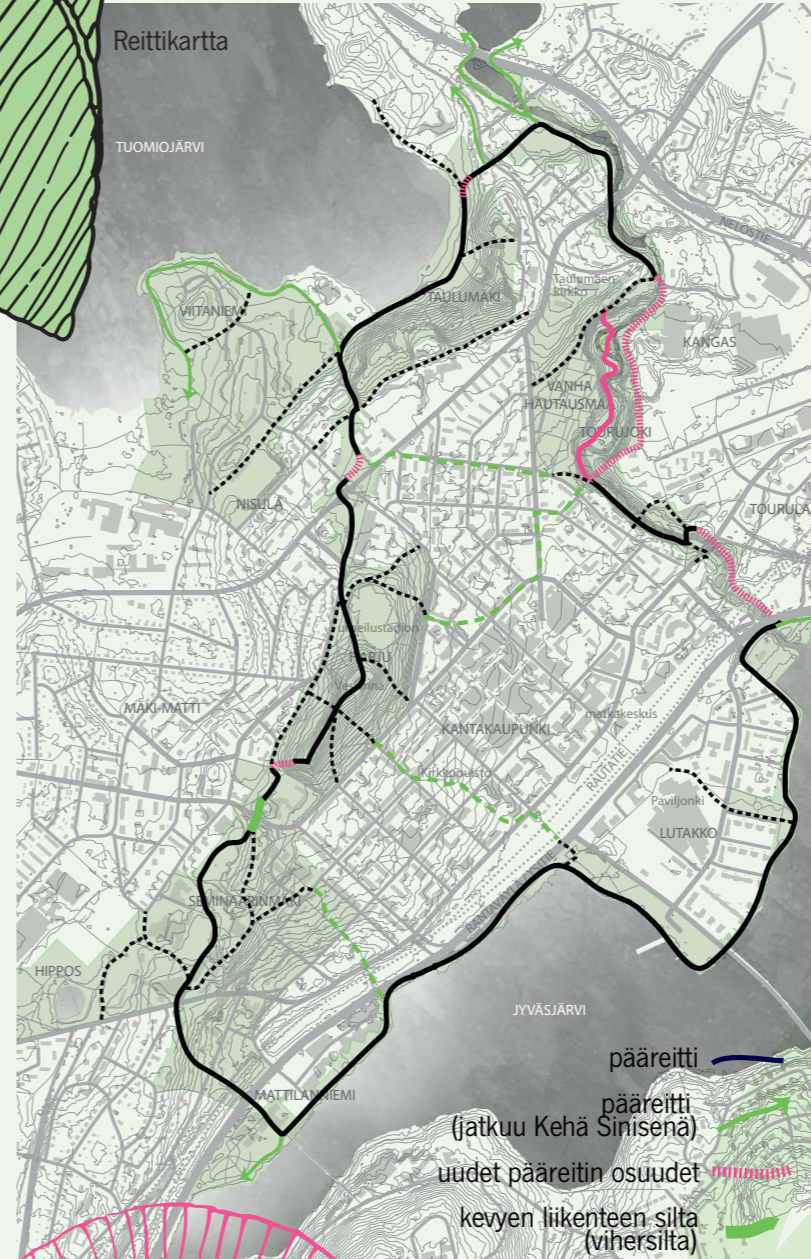
Yksi keskeisimpiä tavoitteita Kehä Vihreän kehittämisessä on yhtenäisen reitistön luominen. Pitkältä reitit ovat jo olemassa, ja toimet tarkoittavat lähinnä nykyisten reittien opastuksen kehittämistä, valaistuksen parantamista ja joissain paikoin myös itse reitin kunnostusta.

Kehä Vihreälle on määritelty yksi ns. pääreitti. Pääreitti on pituudeltaan lähes kymmenen kilometriä. Tämä pääreitti ei kaikilta osin ole esteetön (esim. Harjun kohdilla), ja siksi tullaan opastuksessa, kartoissa ym. kiinnittämään huomiota vaihtoehtoisien, mahdollisimman esteettömän reittivaihtoehdon esille tuomiseen.

Kehä Vihreän pääreitissä on eniten puutoksia Tourujoen varrella. Tilanne kohenee Kankaan kehittymisen myötä, ns. Tourujoen jokiraitti mahdollistaa Tourujoen varren virkistyskäytön nykyistä paljon laajemmalla mittakaavalla jo parin vuoden päästä. Myös Tourujoen alaosa on katkoksa reitistössä. Siellä yhtenäisen jokiraitin aikaansaaminen vaatii mittavia alikukuratkaisuja, toteutusajankohta tulee olemaan aikaisintaan 2020-luvun loppupuolella. Siihen saakka Kehä Vihreällä kulkija joutuu tältä osin poikkeamaan katuverkoon.

Reitistön kehittämisessä olennainen kysymys on reittien varren elämyksellisyyden parantaminen. Muun muassa kasvillisuuden, taiteen ja valaistuksen keinoin on tarkoitus luoda kokemuksia, jotka tarjoavat kulkijalle yllätyksiä ja erilaisia tunnelmia. Ympäristön elementtien avulla parannetaan Kehä Vihreän orientoituvuutta. Tietenkin myös perinteistä opastusta on tarkoitus kehittää.

Keskustan kehittämisen yhteydessä on tutkittu ns. oikopolkujen luomista keskustan halki. Tällä tavoitellaan lyhyempien virkistysreititien aikaansaamista Kehä Vihreän yhteyteen. Kyseisillä reiteillä keskustan katuosuuksillakin tavoitellaan vihreyden ja virkistävyyden parantamista muun muassa ns. green street -ajatuksen mukaisesti.

"Toivon, että Kehä Vihreällä on opasteita, joiden myötä kulkijat voivat hoksata kokeilla uusia kävely- ja pyöräilyreittejä."

Havainnekuva Harjun maisemasuunnitelmasta, Yliopistonkadun varren pysäköintialueesta.
Kuva: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy

3.5

AKTIIVISUUDEN JA ELVYTTÄVYYDEN TASAPAINO

Kehä Vihreän toiminnallisuutta parannetaan ja sinne toteutetaan uusia toimintoja. Luonnon kokeminen ja rauhoittuminen ovat keskeinen käyttötapa. Aktiivisuuden ja elvyttävien paikkojen tasapaino turvataan. Käyttäjää houkuttelevat ja vauhdikkaammat toiminnot sekä tapahtumat on tarkoitus keskittää "aktiivialueille".

Elvyttävyyden alueet ovat jaksoja, joille ei sallita paljon "pöhinää" aiheuttavia toimintoja, vaan niillä tavoitteena on tarjota rauhoittumisen paikkoja. Nämä alueet rauhoitetaan pääsääntöisesti suurimmilta tapahtumilta. Ja myös aktiivialueilla on tavoitteena lisätä elvyttävyyden kokemuksia rauhallisia oleskelumahdollisuuksia parantamalla.

TÄLLÄ HETKELLÄ TIEDOSSA OLEVAT OSA-ALUEIDEN KEHITTÄMISTOIMET

Kehittämistoimet perustuvat osin mm. viherpalveluohjelmassa, osa-alueiden suunnitelmissa tai hankkeissa määriteltyihin toimiin. Uusia aktiivialueita täydentäviä toimintoja voi nousta esille edelleen jatkokehittämisen aikana.

HARJU

Harjun kehittäminen pohjautuu vuonna 2012 hyväksytyyn maisemasuunnitelmaan. Sen toimia on jo toteutunut, muun muassa alueen puustoa on lähdetty varovasti uudistamaan. Maisemasuunnitelmassa vielä toteutumattomia toimia ovat mm. reitistön kehittämistoimet, Neron portaiden yläosan kunnostus, reuna-alueiden kasvillisuuden kehittäminen, Harjun Stadionin kehittäminen sekä kesäteatterialueen parannustoimet. Mittavimmat investoinnit ajoittuvat 2020-luvulle.

TUOMIOJÄRVEN RANTAPIISTO

Kaupungin liikuntapalvelut on kehittänyt määrätietoisesti Tuomiojärven rantapiistoa ja uimarannan aluetta. Kehittämistoimia jatketaan, parhailaan tutkitaan mm. avantouinnin ja melonnan olosuhteiden parantamismahdollisuuksia.

TOURUJOEN PUISTO

Tourujoen puisto on uusi asukkaiden kanssa yhteissuunnitteluna ideoitu oleskelupuisto Tourulassa. Rakennussuunnitelma on valmistunut ja puisto rakennetaan vuonna 2017 (ks. enemmän kappaleessa 04).

SEPÄNKEITÄAN YHTEISÖTAIDETEOS JA AATOKSENPUISTO

Sepänkadun ja Rajakadun kadunparannustöiden yhteydessä kunnostetaan ja monipuolistetaan viherympäristöä sekä toteutetaan alueelle koululaisten toteuttama yhteisötaideteos (ks. enemmän kappaleessa 04). Aatoksenpuiston rakennussuunnittelu on alkanut vuoden 2017 alkupuolella.

JYVÄSJÄRVEN RANTARAITIN ULKOKUNTOILUKOHEET

Kehä Vihreä ja Jyväsjärven rantaraiti yhdistyvät kaupungin keskustan

Kehä Vihreän "aktiivialueet" pitävät sisällään monipuolisia liikunnan ja virkistymisen paikkoja. Näiden alueiden välisillä jaksoilla Kehä Vihreää kehitetään erityisesti elvyttävyyttä ja virkistävää elämyksellisyyttä vaalivalla tavalla.

kohdalla. Jyväsjärven rantaraitille on valmistunut vuonna 2016 masterplan ulkokuntoilukohteiden kehittämissiksi. Kehä Vihreän jaksolle näistä kohteista osuu neljä, ja vuonna 2017 on tarkoitus toteuttaa ensimmäinen kohde Lutakonpuistoon.

KOSKENHARJUN KENTÄN KEHITTÄMINEN

Koskenharjun kentän kunnostamisen tarve on tunnistettu Tourujoen kehittämissuunnitelmassa. Kentän käyttöä voisi monipuolistaa, ja ym-

päristön ilmettä tulisi kehittää nykyisestä. Kentän sosiaalililat, katsomorakenteet ym. tulisi uudistaa. Kentän uudistukset ajoittuvat 2020-luvulle.

VIITANIEMEN SENIORIPUISTO

Myös ikääntyvien tarpeita on tarkoitus huomioida Kehä Vihreällä. Ensimmäisenä toimen toteutuu Viitaniemen pieni seniorien ulkokuntoilupaiste. Sen toteuttamisajankohtaa ei ole vielä päätetty.

ELÄMYKSIÄ TAITEESTA JA VALOSTA

Kehä Vihreälle on tarkoitus laatia jatkossa syventävät konseptisuunnitelmat koskien taidetta ja valoa.

Kehä Vihreällä on luontevaa sen toiminnallisuutta ja orientoituvuutta vahvistava taide. Parhaimmillaan taide voi vahvistaa ympäristön viihtyisyyttä niin, että ihmisten halu liikkua lisääntyy. Kytke-mällä taide mahdollisesti esim. pelillisiin mahdollisuuksiin voidaan tavoittaa aivan uusia käyttäjäryhmiä.

Taidetta on tavoite hyödyntää mahdollisimman paljon varusteisiin ja rakenteisiin integroituna. Kehä Vihreän pääreitistä on tarkoitus kehittää taidereitti, jonka varrella voi nähdä ja kokea taidetta.

Kehä Vihreälle luontevaa on ympäristötaide. Hyvin suunniteltu puisto on parhaimmillaan kuin kokonaistaideteos, joka tarjoaa elämyksellistä ja monin aistein koettavaa ympäristöä. Taide voi olla tällöin koko puistosommitelmaan kietoutuva kokonaisuus tai se voi näkyä pieninä viherrakentamiseen liittyvinä yksityiskohtina.

Valotaide on yksi valon käytön tapa Kehä Vihreällä. Valaistuksellisesti Kehä Vihreälle on tarkoitus luoda yhtenäiset periaatteet. Tavoitteena on tunnistettava pimeän ajan maisema. Laadittavassa laatuvaapisessa määritellään käytettävät valaisinmallit sekä valaistustekniset yksityiskohtat.

Kehä Vihreän eri osa-alueilla on valaistuksellisesti erilaisia tavoitteita. Tärkeää on määritellä alueet, joilla valaistusta ei ole tai se on hyvin vähäistä niin, että myös pimeään kokemiseen on mahdollisuuksia. Valaistuksessa hyödynnetään uutta tekniikkaa siten, että valaistus voidaan kytkeä esim. yöksi pois tai se voi toimia liiketunnistimilla.

Valaistuksen kehittämisen periaatteet voidaan jakaa yleisvalaistuksen parantamiseen (erityisesti pääreitin sekä toiminnallisten alueiden valaistus), kohdevalaistukseen (esim. puiden, rakennusten tai siltojen valaistus) sekä erikoisvalaistukseen (esim. pysyvät valoinstallaatiot).

Pääreitti on valaistava ja talvikunnossapidettävä. Muiden reittien osalta valaistus harkitaan tapauskohtaisesti. Esimerkiksi Tourujoen varren niin sanotut lähireitit on tarkoitus olla valaisemattomia.

Erikoisvalaistusta käytetään lähinnä toiminnallisesti aktiivisissa paikoissa. Kangas, Hippos tai Satamankärki ovat erikoisvalaistuksen paikkoja. Valaistus tulee toteuttaa näille osa-alueille laadittujen (tai laadittavien) valaistuksen yleissuunnitelmiensa pohjalta, ja niiden tulee noudattaa Jyväskylän Valon Kaupungin strategisia periaatteita.

Kehä Vihreällä on jo lukuisia hienoja valaistuja puistoja. Kuvassa Mäki-Matin perhepuiston pimeän ajan maisemaa.
Kuva: Juhana Konttinen

VALAISTUKSESTA

Valaistuksen tavoitteena on luoda tunnelmallinen, viihtyisä, esteetön ja turvallisen tuntuinen pimeän ajan tila. Tilasarjat muodostuvat valaistusta väylästä, valaistusta horisonttipisteistä, valotaiteesta ja valaistuskohdeista. Yksi valaistuksellinen ulottuvuus on myös väliaikainen valaistus, mm. joka vuosi järjestettävissä Tourujoen yö ja Valo virtaa –tapahtumissa toteutettavat valoinstallaatiot.

ASUKKAAT JA TAIDE

Asukkaiden yhteisöllisyys tulee olemaan myös taiteen tekemisen ulottuvuus. Yhteisötaide on esimerkiksi koululaisten kanssa yhdessä toteutettavaa taidetta. Taiteen tekemiseen halutaan mukaan monipuolisesti eri tahoja erilaisista yhteisöistä.

"Kehä Vihreän varteen runoja, satuja tai tarinoita, sanoin ja kuvin."

Taide voidaan integroida osaksi vaikka liikuntarakenteita tai se voi itsessään olla kiipeiltävä. Kuvassa esimerkki Pertti Kukkosen tekemä kiipeiltävä taideteos Espoon Tapiolassa.
Kuva: Ria Ruokonen

3.7

ÄÄNIMAISEMA ESILLE

Äänimaisema on tärkeä osa ihmisen kokemusta ympäristöstään. Sillä on huomattava vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin. Äänimaisema vaikuttaa paikkojen tunnistamiseen sekä siihen, kuinka miellyttäviksi ne koetaan.

Keskeinen lähtökohta äänimaiseman parantamisessa on erityisesti liikenteestä lähtöisin olevan melun torjunta. Toimenpideohjelmaan on nostettu pahimmat jaksot, joiden osalta on tunnistettu melun erityisesti haittaavan alueen virkistyskäyttöä. Meluntorjuntatoimia tulisi toteuttaa siten, että meluhaitat vähenisivät luonnonmukaisemmillä alueilla, joissa odotukset rauhallisen äänimaiseman kokemiselle ovat suurimmat.

Jatkosuunnittelussa tullaan pohtimaan meluntorjunnan lisäksi muita keinoja äänimaiseman parantamiseksi ja elävöittämiseksi. Viheralueilta odotetaan luonnonäänien kokemista. Kehittämiskeinoilla pyritään aktiivisesti niiden lisäämiseen. Esim. Tourojoen ennallistaminen tulee monipuolistamaan Tourojoen varren äänimaisemaa lisäämällä siellä erilaisia veden ääniä.

Kokeilevasti tullaan Kehä Vihreällä mahdollisesti kehittämään esim. varusteisiin integroitua musiikkia. Ilahduttavat ja mielenkiintoiset äänet voivat auttaa rentoutumista sekä peittää kaupungin taustahälyä.

Ideakuva orientoituvuuden parantamisesta ympäristösuunnittelun keinoin.
Havainnekuva: Saara Oilinki

OPASTUKSESSA
VOIDAAN
KÄYTTÄÄ QR-
KODDEJA.
KOKEILE, MIHIN
PÄÄSET
QR-KOODIN
KAUTTA.

"Linnunlaulu
kuuluu kaikille."

3.8

KEHÄLLÄ LÖYTÄÄ PERILLE

Kasvillisuuden, taiteen ja valaistuksen keinoin sekä myös tunnistettavia yksityiskohtia käyttäen pyritään Kehä Vihreän orientoituvuuden vahvistamiseen. Kuitenkin perinteistä opastusta tarvitaan myös. Opastuksen ja orientoituvuuden konseptia syvennetään jatkosuunnittelussa.

Opastuksen kehittämässä on tarve pohtia opastusta käyttäjä- ja palvelulähtöisesti. Mihin kohteisiin eri käyttäjät kaipaavat opastusta? Minkälaisia opasteita tarvitsee työmatkallaan tai asiointimatallaan kulkeva asukas, mitä kaipaava virkistyskäyttäjät vapaa-ajallaan tai minkälainen opastuksen tulisi olla harvoin alueella käyvän matkailijan kannalta?

Opastus jaetaan alueopasteisiin, kohdeopasteisiin ja suuntaopasteisiin. Alueopasteet ovat suurempia opastetauluja, joissa voidaan kertoa esim. koko Kehä Vihreästä tai sen osa-alueesta. Ne sijoitetaan reittien risteyskohtiin ja muille alueille, joiden kautta alueelle saapuu suurin osa käyttäjistä. Alueopaste sisältää tyypillisimmillään esim. Kehä Vihreän tai sen osa-alueen kartan, tietoa historiasta ja nykytilasta sekä alueelta löytyvien reittien ja kohteiden esittelyä. Mahdollisesti esim. Kankaalle, Harjulle tai Satamaan on syytä harkita vielä mittavampaa koontiopastetta.

Kohdeopasteet ovat esim. reitin varrella sijaitsevia pienempiä opastetauluja, jotka kertovat juuri kyseisen kohteen tai alueen historiasta tai nykytilasta. Kohdeopasteet voivat olla perinteisiä opastekylttejä, mutta ne voivat olla myös esim. tolppiin sijoitettuja QR-koodeja. Suuntaopasteet ovat tienviittamaisia opasteita, joiden tavoite on kertoa kulkijalle, mihin suuntaan esim. risteyskohdissa tulee kääntyä, jotta pääsee haluamaansa paikkaan.

Opasteisiin määritellään tulevassa Laatuapaisessa tunnistettava ilme ja värit.

KAUPUNKIVIHREÄ MONIPUOLISTUU

Kehä Vihreän kasvillisuuden kehittämisen tavoitteena on lajiston monimuotoisuus. Kehä Vihreällä on useita osa-alueita, joissa tavoite on erityisesti luonnon monimuotoisuuden tukeminen ja jopa ennallistavat toimenpiteet.

Lajiston monimuotoisuudella tarkoitetaan myös koristekasvien monimuotoisuutta, eli alueesta halutaan kokonaisuus, jolla on mahdollista tutustua laajaan kirjoon erilaisia luonnon sekä koristekasveja. Kehä Vihreällä sijaitsee pääosa Jyväskylän yliopiston kasvitieteellisestä puutarhasta, mikä hyvin tukee tätä tavoitetta.

Kehä Vihreällä tutkitaan mahdollisuutta herättää henkiin myös 1980-luvun ajattelu Jyväskylän viheraluepuutarhasta. Viheraluepuutarhan tavoitteena oli kehittää kasvillisuutta monimuotoisemmaksi perustuen kasvupaikkatyypin ominaisuuksiin.

Kasvillisuuden kehittämisen pohjaksi tullaan jatkosuunnittelussa laatimaan tarkempi kasvillisuuskonsepti sekä toimenpideohjelma, jossa näitä periaatteita syvennetään ja tarkennetaan.

Monimuotoisuuden tukeminen tarkoittaa myös sitä, että Kehä Vihreällä vähennetään intensiivisesti hoi-

deettävien nurmialueiden määrää ja painotetaan avoimien puistoalueiden hoitoa niittyinä, ketoina ja vastaavina. Myös metsänpohjakasvillisuuden palauttaminen sopivilla paikoilla on jatkossa tutkittava vaihtoehto (esim. Harjulla).

Kehä Vihreän kasvillisuuden kehittämisessä yhtenä periaatteena on myös syötävien lajien lisääminen. Tämä tarkoittaa esim. hedelmäpuiden tai marjapensaiden käyttöä uusissa ja korvaavissa istutuksissa.

Kasvillisuudella on tärkeä rooli Kehä Vihreän jatkuvuutta parantavissa toimenpiteissä. Visuaalisesti oikein valitulla lajistolla, kasvien ryhmittelyllä (esim. kerrosajattelun mukaisesti) sekä oikein sijoitetuilla istutuksilla voidaan Kehä Vihreän kapeissa paikoissa vahvistaa viheryhteyden ilmettä sekä parantaa viheralueiden elvyttävyyttä. Kerroksellinen, monipuolinen kasvillisuusalue vähentää liikenteen tai muiden toimintojen aiheuttamaa häiriövaikutusta. Kasvillisuuden vaikutusta voidaan vahvistaa lisäksi maastonmuotoiluun sekä rakentein. Vehreyden ja puistomaisuuden vaikutelmaa voidaan parantaa myös esim. pysäköintialueiden istutusten valinnoilla sekä pinnoitevalinnoilla (nurmikiveys tai muu jäsentely).

Kehä Vihreällä on tarkoitus lisätä mm. kukkivia niittyjä. Kuva: Saara Oilinki

Periaatekuva pysäköintipaikan vehreyttämisestä. Havainnekuva: Saara Oilinki

ALUEET

HARJU

Harjujaksolla korostetaan havukasveja ja metsämäisiä istutusratkaisuja niitä laikkuvine niittyalueineen. Erityiset osa-alueet tällä jaksolla ovat Seminaarinmäen kulttuuriympäristö ja Viitaniemen puutarhakaupunginosa. Molemmille näistä on laadittu tarkemmat maisemasuunnitelmat, joihin alueen kasvillisuuden kehittämisen tulee nojautua.

JOKI

Jokijakson ratkaisut pohjautuvat Tourujoen rantamaisemille tyypilliseen rehevään kasvillisuuteen. Pääperiaate kasvillisuuden kehittämisessä on alueen luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Esimerkiksi niittyjen raivaamisella tai vieraslajien torjumisella on tarkoitus monimuotoisuuden parantamiseen.

RANTA

Rantajakso on urbaania vesimaisemaa suomalaisine rantapuineen ja esim. heinäistutuksineen. Kyseinen jakso on osa Jyväskylän Rantaraittia (Jyväskylän Kehä Sinistä). Rantaraitille on laadittu hoidon periaatelinjaukset, joiden päivitystarve tulee tarkistaa kasvillisuuskonseptin laadinnan yhteydessä.

04

SUOMEN ITSENÄISYYDEN JUHLAVUOSI

KONSEPTI SYVENEE

Kehä Vihreä on Suomen itsenäisyyden juhluvuoden hanke.

Tavoitteena on pitää erilaisten tempausten, tapahtumien ja näyttelyiden avulla Kehä Vihreää ja sen kehittämistä aktiivisesti esillä koko Suomi100-juhlavuoden ajan. Erityisiä kohokohtia ovat erityisten osahankkeiden valmistuminen avajaisineen, kesällä järjestettävät asukaskävelyt sekä Kehä Vihreä -näyttely.

Suomi100 -juhlavuonna Kehä Vihreälle valmistuu kaksi osahanketta: Sepänkeitaan yhteisötaideteos sekä Tourujoen puisto. Loppuvuodesta järjestetään lisäksi Kehä Vihreää esittelevä näyttely Keski-Suomen luontomuseossa. Suomi100-juhlavuosi on hyvä keino edesauttaa Kehä Vihreän tunnettuutta sekä saada uusia näkemyksiä ja ideoita eri osahankkeiden eteenpäin viemiseksi.

SEPÄNKEITAAN YHTEISÖTAIDETEOS

Sepänkeitaan yhteisötaideteos sijoittuu Sepänkadun ja Rajakadun risteysalueelle sekä Sepänpuistoon. Risteysalueella on käynnistynyt kadunparannustyöt. Taideteokset sijoittuvat kadun tuntumaan puistoalueelle sekä nykyiseen ja uuteen, rakennettavaan alikulkutunneliin. Taideteoksen lisäksi risteysalueella parannetaan viherympäristöä.

Taideteokset laativat 4.-5. luokkalaisten jyvaskyläläiset sekä jaroslavlilaiset koululaiset. Alikulkutunneliin tulee koululaisten mosaiikkiteoksia ja puistoalueelle pylvästeoksia. Kokonaistaideteoksen suunnittelusta, ilmeestä, värisommittelusta sekä koululaisten ohjauksesta vastaavat ammattitaitelijat Pertti Karjalainen sekä Tuomas Halli-vuo. Työskentely koululaisten kanssa on alkanut. Valmiit työt sijoitetaan alueelle, kun katutyöt ovat valmiita.

Teemana yhteisötaideteoksessa on Suomen vuodenajat. Aiheet taideteoksiin ammentuvat Suomen luonnosta, maisemista, kasveista, eläimistä ja mahdollisesti muista luonnonilmiöistä.

Sepänkeitaan yhteisötaideteoksen avajaiset järjestetään elokuussa.

Koululaisten luonnossuunnitelmia Sepänkeitaan yhteisötaideteokseen tulevista mosaiikkiteoksista.
Kuva: Pertti Karjalainen

Tourujoen puiston havainnekuva lintuperspektiivistä.

TOURUJOEN PUISTO

Tourujoen puisto rakennetaan Tourujoen varrelle, kansalaistoiminnan keskus Mataran viereiselle alueelle. Rakentaminen toteutuu vuonna 2017 siten, että puiston avajaisia päästään viettämään vuosittain järjestettävässä Tourujoen Yössä.

Tourujoen puisto - jonka suunnittelu lähti käyntiin Kansalaispuisto Mataran -nimisenä hankkeena - ideoitin asukkaiden kanssa yhteissuunnitteluna. Asukkaiden ideasuunnitelmista järjestettiin keväällä 2016 internet-äänestys, johon osallistui yli 700 henkilöä. Tourujoen puisto -niminen vaihtoehto sai tuolloin eniten ääniä, ja sen pohjalta on laadittu puiston viherrakennussuunnitelma.

Keväällä 2017 alkaa puiston rakentaminen. Yhteissuunnittelussa mukana olleet tahot (mm. alueen asukasyhdistys, Matarassa toimiva nuorten taidetyöpaja sekä käsityökoulu Taitokeskus Aivia) ovat ilmaisseet kiinnostuksensa olla mukana panoksellaan itse puiston toteutusvaiheessa. Asukkaat ovat esittäneet esim. nimikkopuiden istutusta puistoon. Nuorten taidetyöpaja ja Taitokeskus Aivia tulevat mahdollisesti toteuttamaan puistoon pysyviä tai väliaikaisia taideteoksia.

Puistoon istutetaan Suomi100 -juhlavuoden puu.

"Kehä Vihreä lisää luonnon monimuotoisuutta kaupunkialueella."

TULE MUKAAN!

WWW.JYVASKYLA.FI/KEHAVIHREA

 KEHÄVIHREÄNKEHITTÄJÄT

LISÄTIETOJA KEHÄ VIHREÄSTÄ

Mervi Vallinkoski
maisema-arkkitehti
p. 014 266 5060
mervi.vallinkoski@jkl.fi

Paula Tuomi
kaasuunnittelija
p. 014 266 5059
paula.tuomi@jkl.fi

"Kehä Vihreällä
tulisi olla enemmän
jyväskyläläisiä."

JYVÄSKYLÄ

